

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-ASPÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Dégenfeld-tér 2. szám.
Telefon 412.

Kiadóhivatali telefon: 330.

Előfizetési ár helyben, házhoz hordva:

Egész évre . . . 12.- kor. Negyedévre . . . 3.- kor.
Félévre . . . 6.- kor. Egy hónapra . . . 1.- kor.

Egyes szám ára 4 fillér.

Előfizetési ár vidékre, postán küldve:

Egész évre . . . 18.- kor. Negyedévre . . . 4.50 kor.
Félévre . . . 9.- kor. Egy hónapra . . . 1.50 kor.

Egyes szám ára 6 fillér.

Hirdetések felvételeinek

a kiadóhivatalban Dégenfeld-tér 2. és
Horovitz Zsigmond papírüzletében
Piac-utca 12. — Telefon: 330.

Felelősségre kell vonni!

Kezd bemutatkozni a munkapárt kormánya. Ez a kormány, amely nagy hű-hóval értékes nemzeti munkára fogadkozott, most már mindinkább nyilvánvalóvá válik, hogy csak egy nagy csalódás elé állította a nemzetet. A sok mézes-mázos ígérlet egy szétpattant lég-buboréknak bizonyul, amelyet az ország megtévesztésére fújtogattak csupán szemfényvesztő módon, hogy azután benódojjanak a gyűlöletes bécsi gyarmatpolitikának. Legujabban az a megdöbbentő, szomorú valóságot tudta meg az ország, hogy — nincs pénz iskolákra.

Mi Debreczenben már régen tudtuk. Felépítettük drága pénzen a tanyai iskolákat, beköszöntött az új iskolai év, de a kormány tanítót még nemzett ki az üres iskolákba.

Jól tudjuk, mit tesz egy nemzetnek az iskola. Körülöttünk az összes kulturállamokat az iskola revelte nagygyű. Az acélozott győzelemre az államok fegyvereit. Nemetszország minden dicsőségét szinte szájhagyomány szerint a porosz iskolamesterek számlájára írják.

Egy kulturállamnak nagyobb szüksége van erre, mint a hadseregre.

És ime, nálunk, a nagyhangú nemzeti munkapárt kormánya egész közömbösen dobja a szemünkbe, hogy bizony iskolára nincs pénz. Mintha az ország legkisebb jelentőségű dolgáról volna szó.

A választásokra, az ország polgárságának korrumpálására, vesztegetésekre kidobálták a rengeteg milliókat. Megvásárolták a szavazókat, mint a barmokat és most iskola nélkül nőjön fel a fiatalság a munkapárti kormány uralmának nagyobb dicsőletére, mint a barmok. Kijelentik egész nyíltan, minden tartózkodás nélkül, hogy az ország népének művelésére nincs pénz. A pénz elfogyott, ami még nem fogyott el, az kell annaxióra és hadseregre.

Szomorú dolog ez nagyon. Mert belőle azt látjuk, hogy a legsivárabb kormánypolitikára készülhetünk el. A kormánynak éppen azokra a nemzeti szükségletekre nem lesz pénze és cselekvésre való jó szándéka, amelyeknek kielégítése a legégetőbb feladat.

Azt már látjuk, hogy a konzervatív mágnás politikának karjai közt fet-

rengő Kruen kormány alatt a választói jog reformjából nem lesz semmi.

Nem lesz a népjóléti, ipari, kereskedelmi, demokratikus és szociális reformokból semmi, semmi . . .

A kormány csak a hadsereg, a királyi civilista, a közös intézmények számára liferálja el a magyar néptől kérielhetetlen szigorral behajtott adót. Elkészülhetünk a bőrünk lenyuzására e népszerűtlen célok szolgálatában, de abból immár egy garasra se számíthatunk a mi javunkra.

Valahol spórolni kell. Valahol nagy zsugoriság révén be kell hozni a választásokon elfecsérelt milliókat. Olyan pénzügyi téren nem lehet, ahol az a hatalmas bécsi érdekeknek nem tetszenék. Megspórolják tehát a nemzet vérében, zsirján, vagyonán. Megspórolják a nemzet pusztulása árán: az iskolán.

Behajtják kérielhetetlenül az adókat és viszont nem adnak kulturális és szociális nemzeti célokra semmit.

Ez a spekuláció domborodik ki egész ijesztő valóságában a kormány politikájában. Ma az iskolán, a nemzeti közművelődés e fontos intézményén érezzük. Holnap másutt.

HRABÉCZY Fest, Mos, Tisztit.

A szerelem varázsa.

Tite Sylva, a kitűnő zeneköltő és én a Tullerik kertjében sétálgattunk.

Társam egyszerre összerendezte, majd élénken vi szafordult. Pillantását követve, a goztenye allée-ban egy sugár, hajlékony, ringó lépésű, talpig leomló, feketebe öltözött nőalakot pillantottam meg.

— Érezte ezt az illatot? — Egyetlen a világon. S csak egy nő viseli. Ó volt. Igen. Megéreztem.

A lakásán Tite Sylva ismét a parfümről beszélt.

— Ennek az illata kísértett már éven át.

Eltűnődött, majd azután így folytatta:

— Tudja-e, ki az a nő, ki az imént elbéggett előttünk? Casanova márkiné. Semmire sem emlékeztem a név?

— Fiatalok voltunk én is, ő is, midőn Luganoban találkoztunk, e szerelmeseknek illó, csodaszép helyen.

— Pedig talán sohasem voltam szerelmes a márkinéba. A hotel olvasótermében

ültem egyedül, barátainak kártyákat irogatva. Egyszerre egészen küönös kábultság fogott el. A fülem zugott, szívem hevesen dobogott, szemeim előtt vörös és sárga foltok táncoltak, valami nehéz, tompa kábultság fogta el agyamat . . . Delejes erő kényszerítő hatása alatt felvettem szemeimet. Az ablak előtt, háttal felém, egy sugár nőalak állt. Vállat vontam. Ez a nő csak nem okozhatta zavaromat. Folytattam irásomat, de illatfelhő csapott meg, mintha egy egész tavasz balzsama szállna reám és érzékeimre nehezedve, felkorbácsolná a vérem, mintha szerelemöltöny simult hozzám . . . A nő mellett állt a tükör előtt, mely visszatükrözte szépségét.

— Rendszerint félnék vagyok, de most valami örült láz fogott el, felugrottam és ész nélkül átkaroltam az ismeretlent. Nem kiáltott, csak macskaszzerű mozdulattal kisiklott a karjaimból.

— Nem itt, — suttogá. — Ma este tíz órakor a szobámban.

Eltűnt, magamhoz tértem. — Bolond vagyok? Botrányba keveredem. Egy hisztérikáért . . . valószínűleg.

A portás, kérdésemre így értesített kitéle felől.

— Nagyuri hölgy — Casanova márkiné.

Ez hízelt hiúságomnak, De a márkinéről egyéb különös dolgokat is suttogtak. Engedte, hogy szeressék, de kedvesei mind tragikus véget értek. Egyébként féries aszszony volt. Elhatároztam, hogy a találkát nem tartom be. Este azzal a szándékkal kopogtattam be ajtaján, hogy felvilágosítom tévedéséről és visszavonulok. De alighogy az ajtó felnyílt, megcsapott az a különös illat s úgy éreztem, mély vízbe süllyedek, mely elnyel, eltompítja érzékeim . . . elszállt a becsületes szándékok mámora s nem voltam egyéb, mint egy szerelmes vadállat. Hajnában egy kéz érintése ébresztett. A márkiné állt előttem, teljesen felőltözött.

— Jöjjön — szólt.

Ösztönszerűleg engedelmeskedtem.

Kis szőnyegajtón egy tágas szobába vezetett, melynek közepén az agyban egy szakállas férfi aludt.

S valami hideg tárgyat csuszlatott a kezembe.

A debreczeni hölgyek örömeire

Budapesti Csipke Áruház egy fiók üzlet helyben Sas-utca a kölesönsegélyző új palotában. A Csipke Áruházban a legolcsóbb áruktól a legfinomabb francia újdonságig mindenféle csipkék és szallagok métere 2 krtól, csipkeszövetek 29 krtól. Divat keztyűk párja 14 krtól, Harisnyák párja 19 krtól. Selymék, fátolok és ruha díszekben óriási nagy választék!

Megtekinthető vétel kényszer nélkül!

Naponta érkeznek újdonságok!

De lesz elég erős, önérvényes és komoly ellenzék, amely ezért a vétkes gazdálkodásért a kormányt erélyesen felelősségre vonja az országgyűlésen.

Szemfényvesztéssel, ijesztgetéssel, erőszakkal és vesztegetéssel ma már, — Európa közepén, — Magyarországon sem szabad és nem lehet kormányozni.

Debrecen bankja.

Huzódik a kérdés már egy év óta.

A városok kongresszusát ma nyitották meg Temesváron s ez alkalommal minden magyar város képviseltette magát a nagyjelentőségű, de kevés fontosságú értekezleten. Mert határozhatnak városaik érdekében akármit a kiküldöttek, ha a minisztereknek úgy tetszik, nem lesz azokból soha semmi.

Debrecen városa szomorú példája annak a semmibevevésnek, amivel a magas kormány a munka jelszava miatt törődik a város ügyeivel, amelyek évek, hosszú hónapok óta hevernek elintézetlenül a miniszteriumok asztalain.

Egyik ilyen ügye Debrecennek a városi bank föllállításának kérdése is. Akkor régen, amikor hat év e. ót 1905 elején szóba került ez a kérdés, az vezette a törvényhatósági bizottságot a határozat kimondásánál, hogy a polgárok pénzének elhelyezésére biztos helyet, erős érdekkapcsolatot város és polgárság közt s olyan intézetet létesít a városi bankban, amelynél a város függő kölcsönei és egyéb pénzügyi szükségletei kielégítést nyernek.

A bank föllátása mellett szót az az e. ós, mindenképp főt álló ok is, hogy a városi bank legalább jórésztben rendelkezésére fog állani a környékbeli gazdalkodásnak, amelynek szegénységét, adósságban fuldoklását, vergődését és szükségéinek ki nem elé-

— A férjem! — susogá. — Ője meg. Gyűlölm.

Egyedül voltam az aivóval. Már felemeltem karom, ujjam a fegyver ravaszára nyomtam, midőn megamhoz tértem tompa kábultságomból. Rémülten dobtam a fegyvert egy karosszékre — és nesztelen léptekkel kisléptem . . . A sötét folyosón így észrevétlenül eljutottam a szobáimig, a hol félörülten, kimerülten roskadtam le az ágyamra . . .

E nap folyamán Casanov márkí és márkíné elhagyták Luganot. Néhány év múlva a márkí tragikus körülmények között halt meg. S a nejét, bár a gyilkosságban nem vett részt, az állam mégis őrizet alá vette . . . és büntársnak minősítette.

Sokat vitatkoztak felette, mi módon érvényesítette befolyását. Előtte nem volt titok és nem maradt kétség fenn. Egyéniségének, személyének, parfümjének bűvös, észívesztő, delejes erő: kifejtő varázsával . . .

S hájszálon függött, hogy nem én váltam gyilkossá. Mert ez a nő nem vesztette el hatalmát. Távol tőle, elfelejttem a létezését. De a közelében bizonyos örület fog el. — Eh, gyujtsunk szivarra és játsunk Mozartot. Szükségét érzem kissé, hogy megtisztuljak.

Scheffer Róbert.

gíttességét érezzük meg most is mi az annyiszor fölpanaszolt drágaságban.

És a bank föllátására akkor már szinte ösztönözték Debrecen városát a példák. Berlin községi bankja 10 millió, Prága bankja 110 millió, Drezda város takarékpénztára 73 millió korona magán tőkéet birt betétekben. Magyarországon Fiume községi bankjában 14 millió korona magán betét s az év végén 113 ezer korona tiszta nyereség, Nagykőrösön 3 millió volt a betét 70.000 korona a tiszta nyereség és így tovább egész sor községi bank mutatott ki nagy forgalmat s igen szép hasznot.

E példák mélé sorakozott ezernyi más érv. Hogy ez a bank a nyereszkesedésre alakult bankokkal és szövetkezetekkel szemben elsősorban a köz érdekeinek kielégítésére s másodsorban csak nagyon polgári és tisztességesen kicsiny haszon megteremtésére alakul. E haszon is a köz szükségleteinek kielégítésére szolgál s hogy végül biztos hely e bank, ahol a város pénzei elhelyezést nyernek és nem fordul elő az 1905-ös helyzet, amikor a város betéteit tömegesen mondták föl a takarékpénztárak.

Mindéz érvek dacára a kormány még mindig ott heverteti e fontos ügyet. 1909. óta, amikor fölterjesztették jóváhagyás végett a Debrecen város bankjának dolgát a belügyminiszter áttette az ügyet a pénzügyhöz, a pénzügy vissza a belügyhöz, egyszóval tárgyalják az ügyet több egy événél.

A városok kongresszusa alkalmából jó volna jóvá tenni az ügyet. Ugy tudjuk különben, hogy Kovács József polgármester a napokban a fővárosba utazik és ennek az ügynek elintézését is megsürgeti a miniszteriumban.

Kiadták a parancsokat.

A politika eseményei.

Megkezdődött a politikai szezon. A prelüdiumban már gyönyörködhetünk. Ez a prelüdió természetesen Bécsben játszódik le. Rendezvoust adtak egymásnak Bécsben a pénzügyminiszter és a horvát bán. Már meg is volt a találkozás. Sok függő ügy, bankkérdés, horvát helyzet . . . Hol is beszélnek ezt meg s hol is juttatnák dűlőre máshol, mint Bécsben?

Khuen is Bécsben van, ahová hédervári birtokáról utazott. Ő is találkozott már a pénzügyminiszterrel, de tanácskozott már Aehrenthalal, a mindenhatóval, aki irányt jelöl és parancsokat oszt. Hála a mindenhatónak: részt fog venni a magyar kormányelnök a mai udvari ebédén is, ami minden magyar embernek legforróbb óhajta s volt és egyszersmind kielégíti minden kívánságát. Ma délelőt a király is különkihallgatáson fogadja Khuen-t, amikor is átvette a magyar miniszterelnök a parancsokat.

Khuen és Lukács.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök Bárczy István dr titkár kíséretében vasárnap délután fél három órakor Hédervárról Bécsbe érkezett s a magyar házbán szállt meg. Itt mindenekelőtt az ugyancsak tegnap

Semmeringről Budapestre való hazatérőben a magyar házbán megszállott Lukács László pénzügyminiszterrel értekezett. Az értekezés két óra hosszat tartott. Utánna Lukács László pénzügyminiszter az öt órai gyorsvonattal hazautazott Budapestre. Lukács László pénzügyminiszter eltávoztával Tomasics Miklós horvát bán jelent meg a magyar házbán. A miniszterelnök a bánal körülbelül fél óra hosszat értekezett.

A miniszterelnök a királynál.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök az audienciát megelőzőleg Lukács László pénzügyminiszterrel tárgyalt, a kihallgatás után pedig Aehrenthal gróf külügyminiszterrel. Gróf Khuen Héderváry a kihallgatáson előterjesztést tett a delegációk egybehívásáról, a horvát helyzetről és a bankszabadalom meghosszabbításáról, amit félhivatalosan az őszi kampány teendői címen foglalnak össze.

A bán és a püspök barátja.

Krapac dr djakovári püspök megtöltötte egyházmegyéje papjának, Rüttig drnak, hogy Djakovár képviselőjelöltjének lépjen föl. A püspök jelöltje Vukmanovic plébános, aki jó barátja és a bánnak is őszinte híve.

Debrecen Brüsszelben.

Magyar előadó a külföldi kongresszuson.

A brüsszeli világiállítással kapcsolatos sokszámu kongresszus közül a vezetőség egyik, a külföldön leginkább elterjedt népjóléti intézménynek, a munkáskertek egyesületeinek is szentelt. Ezen a kongresszuson a debreceni munkáskert-egyesületet dr Rédei Rezső képviseli. Az a kitüntető szívélyesség, amellyel a vezetőség ezen kongresszusra a debreceni egyesületet többszörös kézírásos levelekben meghívta, abban nyerte betelődését, hogy a debreceai kertek képviselője már a megnyitás napján harmadik helyen jgyeztetett elő felszóalásra, úgy, hogy Bernauer és Hubert miniszterek megnyitója után Bielefeld porosz udvari tanácsos, a német kiskertek megalapítója után közvetlenül a debreceni kiskertek képviselője kerül sorra.

Eődásában dr Rédei röviden összefoglalja annak a keretnek az ismertetését, a melyben a munkáskérdés ma Magyarországon forog. A közhatalom irányítása teljesen a nagybirtok kezében van — úgymond — amelynek az ipari munkássággal mint ilyennél közös érdeke nincs. Az állami és községi közigazgatás jórésztben a köznemesség tagjai által láttaik el, melynek színéa nem fejtett még ki érke az ország ipari fejlődését illetőleg oly nagy mértékben, mint az szükséges volna. Tehát a munkásságról való gondoskodás gondolata ebben az osztályban sem vert még eléggé mély gyökereit. Maga az ipari polgárság a nemesi előkelőségek varázsának hódol és amly mértékben gyarapodik, oly mértékben távolodik el a munkástól. Innen van az, hogy Magyarországon a munkáskérdés a szó szoros értelmében véve még csak rövid multtal bír. Magának a proletáriátusnak odaerőődni, hogy észrevéssék és a róla való gondoskodás a magasabb társadalmi osztályok megfontolásában helyet találjon.

Legelsőbbben a tudomány vette észre a munkást, mint osztályt. Az irodalom az ország szociális fejlődése iránti tekintetében immár sokat tett.

ANGOL URI SZABÓSÁG.

Az őszi szövetségű tudósok megérkeztek

SZABÓ LÁSZLÓ férfi szabóhoz. Széchenyi-útca 1. szám alatt.

ELŐKELŐ DIVAT.

MODERN SZABÁS.

PONTOS KISZOLGÁLÁS.

Társadalmi részről csak természetes ezek után, hogy a népjóléti intézmények ama legkiválóbbja, amelyről ez a kongresszus tárgyal a gyárpar talajából fakad.

Ezek után ismerteti előadó a debreceni kiskert-intézmény keletkezését, fejlődését, ual arra, hogy a minden kulturális mozgalomtan előjáró Debrecen város bölcs vezetőségének nagy áldozatkészségén kívül a Gyárparosok Országos Szövetsége és a debreceni iparkamara hatós anyagi és erkölcsi támogatása tette lehetővé ez intézmény létesítését. Az a szeretet pedig, amely minden magyart, a legszegényebbet úgy, mint a leggazdagabbat a magyar földhöz és annak műveléséhez vonz, biztosítja ez intézmény jövőjét, amely éppen a legszegényebb magyarokat van hivatva a földtirtókias gyönyöreiben részeltetni. Ezután ismerteti előadó az egyesület szervezetét, amelynek fősajátága az, hogy az egyesületi tagok a város előkelő társadalmából kerülnek ki, míg a munkáskert-birtokosok magának az egyesületnek nem tagjai. Ezzel az egyesület valóra váltja azt, hogy a jobb módú, a gazdagabb a szegényebbet mint testvérét vezet kézen s az emberi élet legjobb javában részíteni segíti.

Az új debreceni pénzügyigazgató.

A vármegye közigazgatási bizottsági ülésén.

Jelentések a múlt hónapról.

Hajdúvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt ülést tartott, amelyen bemutatkozott Ternovszky Alajos, az új debreceni m. kir. pénzügyigazgató, akit melegen üdvözölt a bizottság.

A napirend előtt Domahidy Elemér főispán szólalt föl. Ternovszky Alajos tiszteletreméltóságával, pártatlanságával, igazságosságával a szegedi polgárok szeretetét és tiszteletét vívta ki. Az új pénzügyigazgató a kincstár és az adózó polgárság érdekeit összegegyeztette. Örömmel üdvözli új helyén s hiszi, hogy eddig volt igazságszeretettel és pártatlanságával fog itt is működni.

Ternovszky Alajos hálásan mondott köszönetet az előismerő szavakért. Régi ember már, átérzi és érti a polgárság bajait. Maga is állampolgár s úgy fog eljárni, mint eddig. Együtt érez polgártársaival. Az államkincstár és a közönség érdekeit egyformán fogja szolgálni. Igéri, hogy igazságos és méltányos lesz.

Az éljenzéssel fogadott szavak után tértek át a havi jelentések tárgyalására.

Alispáni jelentés.

Az elmúlt hónapban a közbiztonsági állapotok jók voltak. Kiadtak 4 utlevelet, 3 tárgyalás alatt maradt. Kivándoroltak: Elek Józsefné, Dézsán Istvánné Imre és Miklós fiaival Téglásról, Kis János Hajduböszörményből, Neumann Fáni és Margit Egyekről Amerikába, Harkai Margit Tiszacsegéről Romániába.

Közegészségügy.

Augusztus havában a közegészségügy kedvező volt, a halálozás mérsékelte, a szapo-

rodás jelentékeny, a járványos betegségek szórvaosan és szelid jelleggel fordultak elő. Az uralkodó kóralap lobos volt, főleg az emésztő szerveken, jobbra csecsemőknél és alacsony életkoruaknál. A legtöbb halálozást a tüdővész és a gyengeség okozta.

Roncsoló toroklobban 16 gyermek betegedett meg, kik közül 6 gyógyult, 5 elhalt, 5 ápolás alatt maradt, vörhenyben 11 gyermek betegedett meg, akik közül 3 gyógyult, kanyaróban 10 megbetegedés történt, kik közül 7 föl-épült, a tifusz 31 megbetegedést okozott, akik közül 15 gyógyult, 4 elhalt, 12 ápolás alatt maradt, számárhurutban 15 megbetegedés történt, de mind föl-épült.

A fenyegető koleraveszélyre való tekintettel a közegészségügy, a köztisztaság, a köztáplálkozás körébe tartozó orvosrendőri vizsgálatok és felülvizsgálatok fokozott szigorúsággal végeztettek, a járványkórházak berendezettek, ápolók alkalmaztattak, a fertőtlenítő szerek beszereztek. Különös gondot fordított a hatóság a tiszacsegei révén, az egyeki és dorogmai révállomáson, a vasúti vonal menténi pedig a vámospércsi, kabai és püspökladány vasúti állomásokon fenyegető kolerabehurcolás ellen a kellő intézkedések megtételére.

Augusztus havában 537 gyermek született, 18 holtan, elhalt 313 egyén. A természetes népszaporodás 206.

Az adózás.

Az elmúlt hónapban befolyt egyenes adóban 421,319, hadmentességi díjban 1526, bélyegjövédékben 130,841, jogilletékben 77,090, díjjövédékben 295, dohányjövédékben a város fogyasztásával együtt 237,325, határvámjövédékben 43,760, fogyasztási és italadóban 19,207 korona. Fizetési halasztást a miniszterium 28 esetben adott.

Tanügy.

Az elmúlt hónapban a vallás- és közoktatásügyi miniszter Duzs Dezső nádudvari ref. tanítót a segédlelkészi teendőik végzésétől eltiltotta, a hajduszoboszlói állami polgári iskolánál a villamos világítás bevezetését megengedte, ifju Kiss József hajduböszörményi ref. tanítónak 800 kor. fizeteskiegészítőt és 200 kor. korpótlék államsegélyt, Bakóczy Antal hajduböszörményi r. kath. kántortanító részére 156 kor. államsegélyt utalt ki.

Utépítés.

Augusztus havában a debreceni—békési th. uton az utpadkarendezés folyamatban van, a debreceni—egri th. utnak a 36—56·8 kilométeres szakaszon a földmunka elkészült, az alapkövezés és hengerezés a 48—53. km. szakaszon megkezdett és mintegy 800 méter már el is készült.

Állategészségügy.

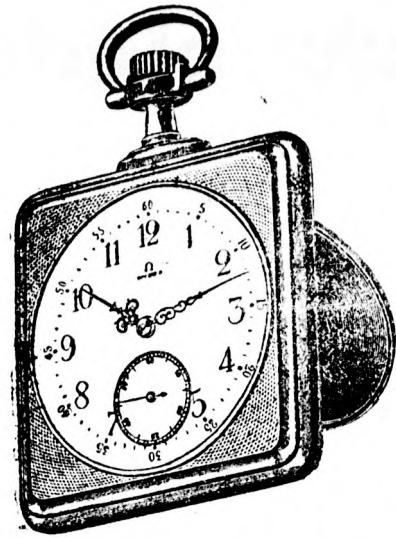
Az állategészségügy elég kedvező volt. A lépfene föllepett Böszörményben és Balmazújvároson, megszűnt Egyeken, Hadházon és Kabán, a rühkór megszűnt Hadházon és Szoboszlón, a sertésvész pedig Kabán, Tetétlenen és Dorogon. Fertőzött maradt 13 község.

Jelen voltak.

Az ülésen Domahidy Elemér főispán elnöklété alatt jelen voltak Kovács Gyula alispán, Pakozdy Sándor főjegyző, Czeglédi Mihály dr főügyész, Losonczy Almos dr főorvos, Dávidházy Sándor tb. főjegyző, Nábráczky Béla és Ertsey Gyula aljegyzők, Ternovszky Alajos pénzügyigazgató, Csánky Viktor tanfőügyelő, Reitz János főállatorvos, Puskás Kálmán államépítészeti hivatali főnök, Veszprémy István, Loógh Béla dr, Kiss Ferenc, Padrah Sándor, Kálmán Lajos, Mayer Gyula, Kömmerling János, Balogh Sándor, Nagy Gábor dr.

Tanuló ifjúság figyelmébe!

Ajánljuk kitűnő szerkezetű, kipróbált, megbízható járásu

ZSEBÓRÁINKAT,
melyeket kedvezményes áron, jótállás mellett bocsátunk rendelkezésükre.

Löfkovits Arthur és Társa
Magyarország legnagyobb órás, ékszerész üziese.

IRODALOM.

Napkeletről. Dr. Pröhle Vilmos új könyve. Ha a Nyugatnak van sok lelkes híve, ha Párisért hevesen dobog számos magyar lelke, Napkeletnek is akad elég rajongója, Konstantinápolyba is vágyódik nem egy hazánkfi. A Keletet járó magyar tudósok között igen előkelő helyet foglal el dr. Pröhle Vilmos, a kolozsvári egyetemen a török-tetár nyelvek magántára. Nevet és tekintélyt nemcsak rengeteg nyelvismeretével szerzett, hanem fáradságos és gyakran vakmerő nagy utjaival, amelyeken rokon népeket keresett fel ázsiai vad pusztákon és a Kaukázus zord bércei közötti E nagy utakon Pröhle nem elégszik meg azzal, hogy földet lásson, arcképet tanulmányozzon, ő lelkébe akar hatolni a keleti népeknek, ezért főképp költészetükre, irodalmukra fordítja figyelmét. Legújabb tetes kötetében is, amelynek Napkeletről címet adott, utleírásokon, néprajzi tanulmányokon kívül találunk baskir népdalokat és népmeséket, japáni költeményeket és egy ötfelvonásos történelmi, hazafias drámát, „Grülmihal“-t, amelyet Kernál bej, a XIX. század legnagyobb török költője, az új-török korszakot megindító szimfoni- és regényíró munkái közül fordított. Fordítása, mint egyáltalán stílusa, eleven, természetes, jó magyaros, úgy hogy az idegen gondolatmenetnek, az erőteljes kifejezéseknek semmi nyoma. Pröhle akár uti élményeit beszéli el, akár népeket rajzol, akár költői műveket dolgoz át, mindig élvezetes, kedves író. Külömben Debreczen művelt közönségének felesleges közelebről bemutatni, mert jól ismeri a Csokonai-körből, ahol jelen kötetében is feltalálható, több felolvasást tartott és ahol bizonyára ismét szerencsétlenül fog bennünket kelet napsugaras vidékeiről hozott szellemi kincsekkel.

Legszolidabb alapon álló elsőrendű új órás, ékszerüzlet és műhely

Sándor Ármin
DEBRECZEN, PIAC-UTCA 41. szám alatt.
(Dréher sörccsarnok mellett.)

Prima briliántok
Precziz órák
Gazdag ezüst raktár
Eddig nem létezett olcsó árak!

Török Bálint-u. 20.
számu ujonnan épült
ház eladó.
Nagy telek, kert. Két négyszobás utcai lakás.
Ertekezni:
Stegmüller Árpádnál
Kölcsey-u. 3.

A debreczeni színház kibővítése.

Tervezet a nézőtér átalakításáról.

Évek óta panaszkodik a debreczeni színházba járó közönség, hogy a debreczeni színház szűk, s a város lakossága számainak és műveltségének növekedésével az ülőhelyek és páholyok is mindinkább kevéznek bizonyulnak. Különösen hangos a panasz ilyenkor a bérletek előjegyzése idején, amikor igen sokan nem jutnak bérletekhez. A színház kibővítésének, átalakításának dolga ma már szerfölött sürgős s minden szezonnyitás előtt aktuálisabbá lesz. A kérdés megoldásának azonban tekintettel arra, hogy Debreczen városa már igen sokat áldozott a színházra, praktikusnak és hosszuidőre szólónak kell lennie.

A legközelebb tartandó tanácsulések egyikén a tanács elé kerül egy tervezet, amely a kibővítés kérdésében tesz előterjesztéseket. A tervezet szerint az átalakításokat és kibővítéseket a következőkben kellene végrehajtani.

Egy új páholyosor.

1. A mostani földszinti első és másodemeleti páholyok közé még egy páholyosor volna építendő, ez semmi nagyobb akadályba nem ütközik, mert a jelenlegi páholyok magassága szokatlanul oly nagy, mondhatni pazar, hogy a mai modern páholyokhoz hasonlóan még egy páholyosort egész bátran be lehetne állítani.

Most a földszinti páholy 2 méter 80 centiméter magas az I. emeleti páholy 2 méter 98 centiméter, II. emeleti páholy 2 méter 82 centiméter, tehát összesen 8 méter 60 cm. Egy páholyon a mai rendszer szerint csak két méter, legfeljebb két méter 10 centiméter magasságnak kell lenni, tehát ha egy új páholyosor építetik, vagyis a 8 méter 60 centiméter magasság négy felé osztatik meg, egy páholyra 2 méter 16 centiméter jut, vagyis a szükségesnél is nagyobb. Azonban még ez is növekedhetik az által, hogy az új páholyok vasszerkezettel való elkészítése sokkal kevesebb helyet foglalna el, mint a jelenlegi fagerendák, amelynek vastagsága legalább is háromszor oly nagy, mint a vastraverzéké, úgy hogy már most is lehet a négy sor páholy magasságát legalább is két méter husz centiméterre számítani.

2. Szükséges volna a jelenlegi családi páholyok átalakítására rendes páholyokká. Manapság már erre van szükség. Mindenki, aki páholyért harcol, küzd, ezt kéri.

Az ülőhelyek számának növelése.

Föltétlenül rendezendő volna a nézőtér is oly módon, hogy az ülőhelyek tekintélyes számmal szaporodjanak. A már eddig is bemutatott tervek szerint 70-80 helyet minden különösebb nehézség nélkül lehetne bővíteni a színházat. Ugyanis a mostani székek ülőhelye 53 centiméter, egy jó és kényelmes székek teljesen elegendő 45-48 centiméter. Tehát 5 centimétert meg lehetne takarítani. Ezen kívül igen sok helyet lehetne nyerni azért, hogy a páholyok — a két szélső páholyt kivéve — beljebb helyeztetnének. Ez által a nézőtér körvonala fél, sőt egy méterrel is nagyobbítható volna, ami szintén arra szolgálhatna, hogy oda ülőhelyek állíthatnának föl. A páholyok behelyezésére az által volna elérhető, hogy a páholy előszobái megszűnének, ez különben nincs sehol, csak nálunk van meg, mert mindenütt a ruháit a közönség a ruhatárba helyezi el.

Új helyátrak.

Ezzel kapcsolatosan fel kell említeni azt is, hogy a mostani nézőtér bejárata csiszerűtlen, sőt veszedelmes, mert megtörik. Pánik, vagy szerencsétlenség esetén itt volna elsősorban is a baj. A közönség a törés miatt nem tudna menekülni. Különösen ha — mint rendszeren történik — egy ember elbukik. Ki van zárva, hogy a közönség ennél a törésnél egymást agyon ne gázolja. Míg ha a kivezető út egyenes, az emberek egymást tolvaj nélkül kijuthatnának a nézőtérre. Tehát a jelenlegi két bejáró egyenes irányúvá a kitérőt át, de ezenkívül még okvetlenül szükség volna, hogy a nézőtér jobb és bal oldalán szintén legyen egy-egy bejáró, melyel természetesen azt érnék el, hogy az oldalon lévő közönség juthatna ki könnyen a folyosóra s a későbbi jövők sem zavarnák az előadást.

A mostani helyzettel szemben a nyereség volna egy egész páholyosor, 22-23 páholy, a páholyok behelyezésével 5-6 páholy és 70-80 ülőhely, sőt az első emeleti páholyok elé 50-60 erkélyülést is lehetne tenni szemben a színpaddal. Ez átalakításokkal pedig 30-40 évig ki volna elégítve a város közönségének igénye.

A terv 100-150 ezer koronába kerülne s az egész munkálatot egy nyári időny alatt el lehetne végeztetni.

A terv megokolása.

A tervezet figyelemmel van arra az irányzatra is, amely a régi színház lerombolását és új színház építését célozza. Ezt azonban vandálizmusnak és fölösleges kiadásnak tartja, mert a mostani színház az átalakítások után elég nagy, még mindig igen szép, színpadja kitűnő, s a legutolsó időkben igen nagy értékű befektetések történtek a színházba, amelyek egy új színház építése esetén kárba vesznek és egy új színház rengeteg pénzbe is kerülne.

A kétségekre vonatkozóan az előterjesztés a fedezetet úgy teremteni elő, hogy erre fordítanak a színházi szubvenció összegét, az ingyenes nyomtatványok költségeit s a színházigazgatót is köteleznék a város 5-6 ezer korona évi hozzájárulásra, ami összesen évenként 23-24 ezer korona megtakarítást jelentene. A színházigazgató hozzájárulását a tervezet azon az alapon tervezi, hogy a színház kibővítése a színházigazgató jövedelmét is igen nagy mértékben emelné.

A javasolt átalakítás előnyeként említi föl a tervezet, hogy az átalakítások nagyobb építkezési munkákkal nem járnak, a fagerendáknak vasoszlopokkal való kicserélése, ami legelőbb időt igényli a nyári szünet há-

rom hónapja alatt teljesen elvégezhető, a közönség egy napig sem nélkülözné a színházat.

Az előterjesztés még e hóban tárgyalás alá kerül, előbb azonban szakértőknek adják ki, hogy mondjanak véleményt a kivitel módjairól, tegyenek precíz javaslatot a költségekre s arra vonatkozóan is, hogy miként lehetne az átalakításokat a leggazdaságosabban kihasználni.

Egy debreceni betyár vallomása.

Vitális Imréről.

Dobos Gábor beszél.

A sárréti bujdosó betyár, Vitális Imre ellen folyó hajszája élénk érdeklődést kelt országsszerű. Százötven csendőrt üldözi a többszörös rablógyilkos betyárt, aki napokon át futott, bujdosott mocsarakban, nádban s közben rabolt, ijesztette az embereket fél vármegyében.

Most a menekülő gyilkosról egy igen érdekes ember mondott egyet-mást. Megszólalt Dobos Gábor nagyváradi kupec, aki halálos ágyán fekszik. Dobos valamikor régen a hatvanas években ugyanaz volt Debrecen vidékén és Hajdumegyében, ami most Vitális Imre Biharban,

Vakmerőrabló támadásoknak volt a hőse és éveken át járta be a Hortobágyot s Hajdúvármegyét lopva, rabolva nem egyszer gyilkolva is. Ellene egy vármegye pindurjai és csendőrei indultak ki, de sokáig nem tudták elfogni.

A legnagyobb üldözés idejében tette meg egyszer, hogy a pallagi pusztáról kiszakított a ménesből tíz lovat, elhajtotta azokat és valamelyik vásáron értékesítette is azokat. Egész legenda kör keltekezett Dobos Gábor körül s nem egy helyen segítettek tovább menekülésében a bujdosó utkori szegény leányt.

Végre is azonban hurokra került a legendás hős betyár s a debreceni törvényszék, amely előtt nyolc napig folyt a tárgyalás, halálra ítélte Dobos Gábort. A halálos ítéletet azonban kegyelem úján fegyházra változtatták. Dobos le is ülte a büntelést. — Visszajött Debrecenbe is, majd Nagyváradon telepedett le, ahol tisztességes, szorgalmas ember lett belőle és kegyekedséből élt. — Már hosszabb ideje súlyos beteg s agra épül föl betagságéból. Tegnap főkeresze egy nagyváradi hírlapíró és beszélgetést folytatott vele Vitális Imréről, akiről a következőket mondta:

Hát azt merik gondolni, — mondotta — hogy el lehet egy betyárt fogni csak így szép szerével? Hogy kimegyünk nagy tollal, csakóson, százan, kétszázan, szuronyra, oszt mindjárt meg lesz a haramia. Nem úgy van az. Meg azért is haragszom, hogy azt a szegény örsvezetőt leölte a beste fia. Sose bántottam a pandurt. Aki parancsol a leányosságnek, azzal számolt volna. Bolond dolog.

Perzsa szőnyegegek óriási választékban

HAAS FÜLÖP és FIA cégénél

Piacz-utca.

— Dohogott, krákolgott, neheze esett a beszéd.

— Hát mondja csak, hogy lehetne elfogni?

— Egyszerű a módja annak. Paraszt-nak, gulyásnak, cselédnek öltözzék a csendőrnak. Az igazi betyárt csak így lehet elfogni... Engem is így fogtak el Diószegen. Száz pengő forint volt a fejemre tűzve. A csap-székben mulattam. Bagyi vót a csapláros. Barátom volt. De kellett neki a száz pengő forint is. Besugta, hogy jövök hozzá. A szomszéd ivóban parasztleányeknek öltözve, ittak a pandurok. Megbeszéltek előre, hogy amikor koccint a csapláros és így szól: Hát az isten éltesse Gábor! — akkor előugranak a leányok. Ugy is volt. Lefogtak hátulról. De azért visszakoccintottam. Így a: Téged meg csak addig éltesse, amíg én kiszabadulok! De nem élte addig. Nem várta be a 18 évet, meghalt, míg én ültem... Hát így lehet betyárt fogni. Vitális Imre se lesz rab addig, míg a csendőrök le nem teszik a csákót.

— Beszéljen még valamit az életéről!

— kérte a hírlapíró.

— Nem addig, míg nagyon rosszul nem leszek, — mackoskodott az öreg.

Még most se akarja elismerni, hogy nagyon rosszul van.

— Várom a hírt Vitálisról, — sutogja.

Megcsillan a nagy kék szeme, forróság ül a homlokára, hallja zugását erdők sűrűjének, paripák dobognak, karabély dördül... Ámódik a vén betyár.

A gyerekek halkán beszélnek az udvaron:

— Beteg a házbácsai...

Végkiárulás.

Csak rövid ideig.

Az üzlet áthelyezése miatt végeladás férfi-, női- és gyermekcipőkben, kalap- és férfi-dívat cikkekben. Minden áron alul adatik el.

Glück Ede

a Kistemplommal szemben. Barak.

SZINHÁZ.

Máramarosziget és Zilahy. Megemlékezünk arról, hogy Zilahy Gyula ellen a máramarosi színügyi bizottság kifogásokat emelt és kimondta, hogy kiválik a debreceni színi kerületből. Ugyászik azóta megváltozott a hangulat, mert tegnap érkekezletet tartott a színügyi bizottság tagjainak többsége, a polgármester, a városi főügyész, a főispáni titkár s kimondták, hogy Máramaros színügyi tekintetben tovább is Debrecen mellett marad. Az ülésen, amelyen Debrecenből K. Tóth Mihály dr. kulturtanácsos vett részt, az a főfogás nyert kifejezést, hogy Zilahy társulata az utóbbi időben erősen javult és

a közönség meg van elégedve úgy a társulattal, mint a műsorral. Különös kedvence lett a közönségnek a Tury-pár.

A debreceni iskolákban nem fizetnek tandíjat.

Eröss Lajos dr. püspök rendelete.

Az új népoktatási törvény végrehajtására most került a sor s ez év szeptemberében, a mostani iskolai évvel kezdődött meg először az, hogy az elemi iskolákban nem szednek tandíjat.

A debreceni református elemi iskolákban sem szednek már tandíjat. Miután azonban ez nagy anyagi veszteséget jelent a református egyháznak, az iskolák fentartóira, Eröss Lajos dr. püspök fölterjesztést intézett a kultuszminiszterhez, hogy a törvény végrehajtásának kötelezettségét fűgessze föl a református egyház iskoláira vonatkozóan. — A fölterjesztésre azonban mindeztideig nem érkezett válasz s így a tandíjak szedését meg kellett szüntetni.

Eröss Lajos dr. püspök tehát most a következő rendeletet adta ki az elemi iskolai tandíjak szedése kérdésében.

Nagyfiszteletű Esperes ur!

Az 1908. évi XLVI. t.-c. kimondotta az elemi népiskolai oktatás ingyenességét. Ez a t.-c. az állami elemi népiskolákra vonatkozólag 1909. évi szeptember hó 1-30 napján már életbelépett, — a községi és hitfelekezeti elemi népiskolákra vonatkozólag pedig a törvény 8. §-a értelmében a mai alulírt napon vált köelezővé.

Ezzel a törzénnyel szoros összefüggésben állván az állami kárpótlás kötelezése, és e tekintetben a vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz meg f. évi június hó 10-én, 2838. számú iratát a részletét felterjesztést megírtam s ennek a másolatát a nagytiszteletű esperes urakkal bizalmasan közöltem.

Vártam mindezt ideig a miniszter ur által ezen felterjesztésem figyelembe vétele alapján kiadandó direkt rendeletre. — Mint-hogy azonban felülről a mai napig semmi-féle direktívát nem kaptam, most már saját iniciatívámra szükségesnek tartom a nagytiszteletű esperesi hivatalok útján az összes előjáróságokat és iskolaszékeket figyelmeztetni, hogy az ideai tanév kezdetével az elemi népoktatás teljesen ingyenes s a növendékektől legfeljebb 50 filléres beiratási díj szedhető.

S bár meggyőződéseim szerint erre már alig van szükség, egyben felhívom az illetékes iskolai hatóságok figyelmét arra is, hogy az 1907. évi XXVII. t.-c. 12. §-a szerint kötelesek vagyunk a tanítók járandóságait a törvény 2. és 3. §-ában megállapított legcsekélyebb összegig biztosítani. Ha pedig erre képtelenek vagyunk, a törvény 15-ik §-a értelmében államsegélyért kell folyamodnunk s e célra a törvényben előírt módon felszerelt kérvényeinket legkésőbb 1910. évi szeptember hó 31-ig kell az illető vármegyei közigazgatási bizottságok útján a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felterjeszteni. Ezen terminus meg nem tartása esetén a minimum az illető hiközség terhére állapítatik meg.

Ezekre a nagytiszteletű esperes ur becses figyelmét felhívva, atyafiságos szeretettel és tisztelettel vagyok

Debrecen, 1910. szeptember hó 1-én.

Dr. Eröss Lajos,
püspök.

Előleges színházi jelentés.

Zilahy Gyula beköszöntője.

A holnapi napon megjelennek a színházi előleges jelentések vörös plakátjai. Zilahy Gyula e jelentésben mindössze két sorban ad ígéretet, hogy az idényben színre kerülnek a fővárosi színházak nagyobb sikert aratott összes ujdonságai. Ez ígérethez annyit kellett volna még hozzáfűzni, hogy ez ujdonságokat még ujdonság korukban kapja a debreceni közönség.

A jelentés következőket mondja:

Tisztelettel értesitem Debreczen sz. kir. város nagyérdemű közönségét, hogy szeptember 29-én, csütörtökön az 1910—1911. évi színházi előadásaim sorozatát megkezdem. Megnyitó előadás Obsitos, operett.

A társulat névsora:

I. **Ügyvezetés:** Zilahy Gyula igazgató főrendező. Irmay Béla igazgató helyettes, titkár. Ferenczy Frigyes általános rendező. Mártonfalvy György I. karnagy. Schusztler József II. karnagy. Sándory Kálmán ügyelő. Szepes Dezső pénztárnok. Lándory Gyula könyvtárnok. Markó Elemér sugó. Kiss József második sugó.

II. **Előadó személyzet.** Hölgyek: Bárdos Irma népszínmű kóloratur énekesnő. Császár Kamilla naiva. T. Csige Böske társalgási és vigjátéki szubrette. Gazdy Aranka drámai hősnő. Huzella Irén drámai szende. Kun Irén szubrette énekesnő. Payer Margit segédszínész. Rónai Hermin komika. Szilassy Etei szubrette énekesnő. Unger Anna színész, segédénekesnő. Utí Gizella drámai anya. Zilahyné S. Vilma opera, operette kóloratur énekesnő. Perczel Kalora és Perczel Rózi táncosnők. Urak: Borbély Sándor operett buffó és szalon komikus. Dési Alfréd jellemkomikus és társalgási színész. Horváth Kálmán baritonista és énekes bonvivant. Kardos Géza bonvivant és lírai szerelmes. Ligeti Lajos operett burleszk komikus. Mártonfy Róbert szerelmes és társalgási színész. Nádor Zsiga síheder és operett komikus. Pataky József drámai apa és jellemszínész. Szánthó Jenő tenorista. Thury Elemér drámai hős és jellem színész. Torma Zsiga tenorista. Zilahy Gyula színész.

III. **Karszemélyzet.** Nők: Arday Vilma, Bakos Emilia, Borbély Sándorné, Erdélyi Lili, Erdélyi Margit, F. Hevér Juliska, Károlyi K. Anna, M. Kéry Jolán, L. Megyaszay Amál, Magda Eszti, Rajnai Erzsé, Sára Blanka, Szentgyörgyi Lenke, Szánthóné Jolán, Szatmári Manczi, Virágh Ferencné. Férfiak: Arday Árpád, Barabás Károly, Bombai Gusztáv, B. Saigi Jenő, Czuczor István, Galambos Imre, Kolozsvary Albert, Koltai Lajos, Kőszeghy Károly, Lándory Gyula, Pásztoy Ferenc, Perényi Kálmán, Perényi József, Repkai Béla, Szalay Antal, Vadnai Andor. 24 tagból álló zenekar.

IV. **Műszaki személyzet:** Műszaki felügyelő és testő: Gyöngyösi Viktor. Főgépész: Tóth János. Fodrász: Petríziny János, két segéddel. Dizmester: Széll András, hat disztővel. Szeretős: Becker Antal, három segéddel. Főruhatáros: Orosz Dezső, két segéddel. Világosító: Káté Lajos, két segéddel. Szereposztó, szolgál: Papp Gábor.

Az idényben színrekerülnek a fővárosi színházak nagyobb sikert aratott összes ujdonságai.

Bérlet: A bérletek eszközésével Irmay Béla színházi titkárt biztam meg. Bérletet lehet szeptember hó 15-től szeptember 24-ig bezárólag, naponként d. e. 9-től 12-ig és d. u. 3-tól 5-ig. Törzskönyvvezett bérlet jogai szeptember 24-ig tartanak fenn, azontul az új jelentkezőknek adatnak ki. A bérletösszeg első részlete a kiváltáskor, a második részlete január hó 1-én fizetendő.

Féláron! Az összes fiu és leányiskolákban használandó tankönyvek féláron kaphatók a Rajzeszközök, írószerek legolcsóbban.

Harmathy antiquariumában

Füvészkert-u. 14. szám.

UJDONSÁGOK

— **Kossuth-lakoma.** A debreceni függetlenségi kör ez évben is megünnepli Kossuth Lajos születésének évfordulóját. A régi szokáshoz híven szeptember 19-én este ünnepi lakomát rendez a Csapó-utcán levő Törő-féle vendéglőben. Az ünnepi beszédet ez alkalommal dr. Körössy Kálmán mondja, a lakomán közreműködik a Kossuth-dalkör is néhány énekszámmal. A vacsora étlap szerint lesz, de a vendéglős táfékozatása végett a résztvevni szándékozók iratkozzanak fel a kör helyiségében kiteit iven.

— **Városok kongresszusa.** Temesvárról jelentik: A magyar városok országos kongresszusa és a törvényhatósági joggal felruházott városok polgármestereinek értekezletére vasárnap este gyűlekeztek össze Temesvárotról a városok képviselői. A vendégek egy része már délután, nagyobb része azonban este érkezett Temesvárra, mely szokott vendégszeretettel fogadta a küldötteket. Temesvár város vasárnap reggelre zászlódszót öltött. A főtéren és a városházán villamos trapparentek vannak. A dalárdák hétfőn este monstre-szeenádót rendeznek. A kongresszuson képviselve van a legtöbb magyar város.

— **A muzeumi bizottság ülése.** A város muzeumi bizottsága e hó 15-én délután négy órakor Könyves Tóth Mihály dr. kulturatanácsos elnökle alatt ülést tart, amelyen a szegedi nagygyűlés meghívását fogják tárgyalni.

— **Pénztárvizsgálat a városnál.** Körner Adolf polgármesterhelyettes elnökle alatt egy bizottság ma délelőtt váratlan vizsgálatot tartott a házipénztárban. A vizsgálat alkalmával mindent a legnagyobb rendben találtak. — A pénztárvizsgálatot abból az alkalomból tartották, hogy Komáromi Antal pénztáros szabadságáról hazatérve ma átvette a pénztárt.

— **Följelentés a háztulajdonosok ellen.** A városban tartott egészségügyi ellenőrzést folytatja a rendőrség. A kerületi eljárók még nem végeztek munkájukkal. Tegnapi is 67 följelentés érkezett be. A piacvizsgálat során 2 árusítónál találtak rossz gyümölcsöt. — Itt említjük meg, hogy több Beresényi-utcai lakos panaszkodott szerkesztőségünkben, hogy igazságtalanul jártak el velük szemben és jelenítették őket fel és büntették meg. Ugyanis az egyiknél a kizet padlója volt tisztátalan és ezért 15 korona pénzbüntetésre ítélték a háztulajdonost, míg másokat azért büntettek meg, mert a kútvíz és mosóvizet az utcára öccsátották. A háztulajdonosok azzal védekeznek, hogy utcájukban nincs csatornázás s így a vizet nem tudják máshova önteni.

— **Elítelt élelmi szerkeszkedő.** A utóbbi időben különös szigorúsággal üldözik a hatóságok. Ma a vármegye közigazgatási bizottság előtt folyt hosszabb vita egy ilyen ügyben. A múlt hónapban Közma János dr. hadsági orvos vizsgálatot tartott Hajduhadházon és ekkor megállapítást nyert, hogy Krausz Mór gőzmalomtulajdonos üzletében a lisztet piszkos helyen tartotta s a mérlegnél rossz huszdekást használ. A lisztből kiderült, hogy az romlott, fogyasztásra alkalmatlan, a huszdekás pedig két és grammal könnyebb, mint amilyennek lennie kell. Ezekért a bősörményi főszolgabíró a kikágási eljárás során Krausz Mór 10 napi elzárásra és további tíz napi elzárásra ítélte. Krausz ez ellen felebbezett. A közigazgatási bizottság előtt többen azt panaszolták, hogy a bírságot fői kell emelni. Szavazás után azonban a bizottság jóváhagyta az első fokú ítéletet.

— **Női és férfi gallérok, nyakkendők** Vidánál, városház.

— **Véres verekedés.** Tegnapi éjjel a Tizenháromváros-utcán álldogált a Mátyás király-vendéglő előtt Fehér Gábor napszám. Jobbra balra tekintgetett, hogy valami foglalatosságot szerezzen magának. Néhány garázda részeg Fehért megtámadta és kegyetlenül elverte. Összetört fejével a kórházba vitték a mentők.

Hunnia képei szépek!

Hunnia képei olcsók!

Hunnia képei tartósak!

Hunnia levelezőlapjai szenzációszak olcsóságban és kivitelben.

Hunnia műterem a PIAC- és CSAPÓ-UTCA SARKÁN az utcai oldalon van.

Hunnia modern berendezésti és fényképeszeti műterem.

— **Giace és kötött keztyűk, harisnyák, esőernyők** Vidánál.

— **Halálozások.** A mai napon a következő haláleseteket jelentették be a debreceni m. kir. állami anyakönyvi hivatalban: Szabó Balázs ref. 10 hónapos, Némethi Erzsébet ref. 17 éves, Vincze Erzsébet r. kath. 10 hónapos, Medvei László r. f. 10 hónapos, Kiss Margit ref. 14 hónapos, Bányay Istvánné ref. 65 éves, Demjén Sándor ref. 44 éves, Tóth Margit ref. 4 éves, Egri Ferenc ref. 8 hónapos, Nádor Sándor izr. 25 éves, Kardos ref. f. napos és özv. Szabó Ferenc ref. 96 éves.

— **Remek kizitások, arcfátylak, övek,** Vidánál.

— **Fél áron!** Az összes fiu és leányiskolákban használandó tankönyvek fél áron kaphatók a Harmathy-antiqüariumban, Fűvészek utca 14. Saját érdeke mindenkinek, hogy a könyveket már most szerezzék be fél áron fenti cégnél, amíg a készlet tart. irószerek, rajzeszközök legolcsóbban.

— **Gyanus idegenek.** A bejelentő hivatal közölte a rendőrséggel, hogy kolerafertőzött vidékiöl érkeztek Debrecenbe Goldberger Salamon és Szegál Abrahám utasok s a Zugó-utcán szálltak meg. A rendőrség elő akarta állítani a két idegent, akik Hadháza utaztak s így oda táviratoztak az előljárogásnak, hogy tartsák őket figyelemmel.

— **Őszi ujdonságok,** u. m.: lyoni sima selymek, szatagok, csipkék, diszek Vidánál, Városház.

— **Automobil vizsga.** Ma délután folytatták az automobil vizsgát. Ez alkalommal Nyiregyházi és Szilágymegye több városából öt automobil tulajdonos váltotta ki a forgalmi igazolványt.

— **Megütötte a guta.** Hajduböszörményből jelentik, hogy ott halva találtak egy félre eső helyen Hajdu Károly cigány zenészt. A vizsgálat kiderítette, hogy Hajdut a guta ütötte meg s rögtöni halálát okozta.

— **Felakasztotta magát.** Nádudvarról jelentették az ügyészségnek, hogy Kiss Mihály odavaió gazda tegnap felakasztotta magát. Kiss Mihály jómódu ember volt, de már régóta betegeskedett s ezért unta meg az életét. — Tettét akkor követte el, midőn senki se volt odahaza. Mire észrevették, Kiss már halott volt.

— **A Csokonai-utcai vitriol dráma.** Csakládi dráma játszódott le tegnap délután a Csokonai-utcán. A dráma szereplői Kohn Sándor festő és Berger Matild, aki már 3 hónapja felesége Kohnnak, de közös lakásba nem akart menni Kohnnal. A vitriolos mérnyelet a Csokonai-utca 12. számú házban történt. Itt lakik Berger Dávid, akinek egy csinos 18 éves leánya van Matild, akit röviden a Csokonai-utca „gyöngyének” hívnak.

A szép arcú, pompás termetű leányba beleszeretett Kohn Sándor szobafestő mester, akinek jömenetele üzlete lévén, elhatározta, hogy feleségül veszi Berger Matildot. A leány szinlelte a nagy szerelmet s amikor a szülők megtudták, hogy a parti nem éppen megvetendő, készséget belegyeztek abba, hogy leányuk Kohn Sándor felesége legyen. A lakodalmat június 12-én meg is tartották. De Matild már az első este azt mondta férjének, csak akkor tekintse nejeének, ha már a pap előtt voltak. Kohn mondta, hogy menjenek a paphoz, de a szülők mindig találtak kifogást és halasztották a dolgot. Végre már Kohn megsokaita a dolgot 3 hónapi könyörgés után megkérdezte a leányt, hogy akar-e csakugyan a felesége lenni? erre elutasító választ kapott. Kohn könyörgött és kérdezte az okát a dolognak, Erre Matild megmondta, hogy nem szereti, mást szeret. Kohn vasárnap beállított Bergerékhez és követelte a leányt, mire Kohn kiutasította. Kohn ekkor dühében leöntötte a feleségét, az apósá és az anyósát is vitriollal, ő pedig felment a rendőrségre, ahol vallomása után letartóztatták. Mind a három sebesült súlyos égési sebeket szenvedett. Kohn mint a rendőrségen mondta, azért tette az egész dolgot, hogy a lányt csuffá tegye és a másé se lehessen a lény. A dráma áldozatai fekszenek a kórházba.

A kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köztünyénél, cukorbetegségnél, vörhenynél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatása.

Természetes vasmentes savanyuvíz.

Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszerüzletekben.

Szinye-Lipóci Salvator-forrás-vállalat, Budapest, Rudoifrakp. 8.

SCHULTES ÁGOST

TÁVIRATOK.

Az első petíció tárgyalása a Kurián.

Budapest, szept. 13. Kedden, e hó 13-án délelőtt 9 órakor tárgyalja a Kuria II. petíciós tanácsa Ostffy Lajos képviselő mandátuma ellen beadott petíciót. Védő dr. Fekete Károly budapesti ügyvéd lesz, aki a váratlanul elhunyt dr. Ragályi Lajos helyett három nappal ezelőtt vette át a védelmet. A Kuria ma a tárgyalás elhatározása iránti kérelmet elvetette és így a tárgyalást 13-án megtartják.

Felelős szerkesztő: PÖSCH DEZSŐ.

Nyiltér*

FIGYELMEZTETÉS.

Jókaratulag figyelmeztetem kávé és vendéglős társaimat, hogy Szedlák Rezső urnak az Altalános forgalmi bank hivatalnokának, ha kölcsönért folyamodik hozzájuk, ne adjanak elutasító választ. Saját érdekük követeli ezt, mert ime Szedlák ur engem, akitől hiába kért husz koronás kölcsönt, talán érthető felháborodásában, alaptalan feljelentésekkel zaklat a rendőrségnél.

Kálmán Lajos,

az Erdélyi Borozó tulajdonosa.

* E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Hambug Salamonné bőrönd- és koffergyáros
Debrecen, Hatvan-utca 8.

Készít mindennemű utazó bőrönd és koffereket
Kész kofferek raktáron kaphatók a legolcsóbb árák mellett. Javításokat elfogad.

Olcsó Írógépek!

Minden rendszerűek kitűnő állapotban, jótállással adatnak el.

„MERKUR”

összes rendszerű írógépek műszaki vállalat cégnél. Speciális javító műhely!

Adler

elsőrangú gyártmány, teljesen látható írású és legnagyobb átütő képességű

IRÓGÉP

Kizárólagos képviselő: Debreczen és Hajdumegyére.

Kellékek

valamennyi rendszerű író- és söhszorosító gépekhez!

COPYING OFFICE gépiró, másoló és sokszorosító iroda. Telefon 5-40.

Debreczen, Arany János-utca 2.

Bejárat a II-ik kapun.

Ez idén még nem létezett olcsó árak mellett

férfi, női, fiu és leány

Czipők

óriási választékban.

Kizárólag saját gyártmány.

Beszerezhető

Fischer Menyhért

czipő üzletében.

Piac-utca 3. sz. alatt.

Alapított 1882.

Értesítés.

Van szerencsém a t. vevőközönségnek b. tudomására hozni, hogy egy nagyobb cipő-termelő cég összes készítményének átvételére magamat lekötöttem, minek folytán üzletem forgalmának tetemes megnagyobbítása céljából az üzletemben kapható **cipőknek** árait ezideig még nem létező alacsonyra szállítottam. Ezt bebizonyítólág néhány kelendőbb cipő-fajoknak árait következően ismertetem:

- I-a Női **Boxbőr** fűzős és cuggos cipők páronként . . . . . ft 3.75-től
- I-a Női **Boxbőr** gombos cipők páronként . . . . . ft 4.00-től
- I-a Női **Chevro** fűzős és cuggos cipők páronként . . . . . ft 4.25-től
- I-a Női **Chevro** gombos cipők páronként . . . . . ft 4.50-től
- I-a Férfi **Chevro és boxcipők** fűzős és cuggos . . . . . ft 4.50-től
- I-a Fiu **Chevro és Boxcipők** fűzős és cuggos . . . . . ft 3.50-től
- I-a Fiu **Borjubőr és Boxcipők** fűzős és cuggos . . . . . ft 2.60-től

Tisztelettel

Neumann Testvérek-cég

tulajdonosa:

Neumann Mór

a Tisza-palotában.

Uj

Elektrotechnikai gyár nagyobbítás.

11 év óta fennálló elektrotechnikai gyáram és vállalatomat a mai kor igényeinek megfelelőleg ujonnan berendezve megnagyobbítottam. valamint javító műhelyemet a mai naptól Széchenyi utca 55. szám alatt megnyitottam

Földvári L.

Debreczeni Első

Elektrotechnikai gyár Villamos és Műszaki Felszerelési Vállalat Irodája és üzlet: **Piac utca** (Ideiglenes barak) Telefon 168

Tanulók felvétetnek.

Padló lakk!

legolcsóbb beszerzési forrása

Festék királynál

Hatvan-utca 8. sz.

Telefon 205. szám.

10783. Tkv. szám.
1910.

Árverési hirdetmény kivonat.

A debreczeni kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Nyári József végrehajtonak Suba Sándor végrehajást szenvedő elleni végrehajási ügyében a debreczeni kir. törvényszék területén levő Debreczenben, Hadházi-utca 16. sz. a. fekvő, a debreczeni 9545. sz. tjkvben A+1. sor, 3917/26. hrsz. a. felvett ház-as-udvarból a Suba Sándor nevén álló felerésznyi jutalékára 2400 K-ban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az **1910. évi szeptember hó 28-ik napján délelőtti 9 órakor** a kir. törvényszék árverési termében meg tartandó nyilvános árverésen 1320 koronán alól eladalmi nem fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 20 %-át, vagyis 480 koronát készpénzben vagy óvadékképes érték-papírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy a bánatpénznek a bíróságnál előleges elheiyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

Az, a ki az ingatlanra megállapított kikiáltási árnál magasabb ígérlet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a bánatpénzt az általa ígért ár 20%-áig kiegészíteni, különben ígérete figyelmen kívül marad és a nyomban folytatandó árverésen részt nem vehet.

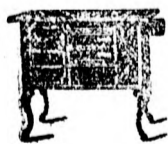
Debreczen, 1910. évi augusztus hó 8. napján.

Kir. tszék, mint tkvi hatóság Tóby s. k. kir. tszéki bíró.

A kiadmány hitelül

Simonyi István,

kir. telekkönyvvezető.

Kovács Gyula

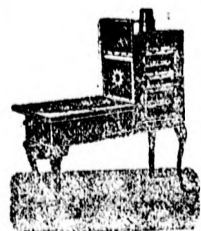
v a s k e r e s k e d ő

Debreczen, a „Bika-szálloda“ mellett.

Takarék-tűzhelyek, Vaskályhák, Főzőedények, Husvágógépek, Épületvasalások, Tetőlemezek,

Hitelesített mérlegek és súlyok.

Eperjesi cserépkályhák raktára.

Apró hirdetések.

28 KRAJCÁRÉRT fejel férfi vagy női harisnyat BENYÁTS EMIL villanyerőre berendezett harisnygyára. Debrecen, Tiszapalota.

CSEMEGE SZŐLLŐT szálit 5 kg. kosarakban nagyban és kicsinyben Darvas Miksa szőlőkivitele.

10 KRAJCÁR egy iskolai könyv bekötése Horovitz Zsigmond papir, író- és rajzszerekeskedésében. Debrecen, Piac u. 12.

EGY FÜSZERES TANONC felvétetik. Csokonay Lajos fűszerkereskedésében. Péterfia-utca 61. szám.

FÉLÁRON! Az összes fiu és leányiskolákban használandó tankönyvek féláron kaphatók a Harmathy antiquariumában. Fűvészkert-utca 14. szám. Rajzszekők, írószerek legolcsóbban.

ELADÓ homoki Ó-bor és must Szabó István városi adópénztárosnál.

Vendéglő.

Értesitem a n. é. közönséget, hogy a Csapó-utca 17. szám alatt levő

Korona vendéglő

vezetését átvettem.

Hosszu éveken át szerzett tapasztalataim felhasználva, mindent elkövetek, hogy tisztelt vendégeim meglegedését megnyerjem.

Kitűnő magyar konyha. — Tisztán kezelt fajborok.

Állandóan frissen csapolt kőbányai sör.

Kisebb és nagyobb társasébedek és vacsorák rendezését elvállalom és e célra külön helyiséget állítottam rendelkezésre.

Szíves pártfogást kér kiváló tisztelettel

TÓTH LAJOS,
vendéglő vezető.

Ujság!

Ujság!

A világhírű **Eredeti**

Eufon

tölcsérszerű beszélő gép.

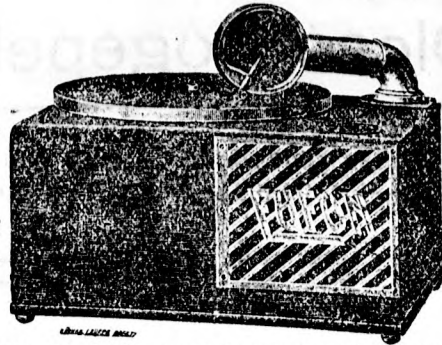
Tiszta hang. Nem karcol Zajtalan. Egyedüli elárúsítás Debreczen és Hajdumegye részére

MOLNÁR TESTVÉREK Egyháztér 3.

Egy EUFON tölcsérszerű beszélő gép 5 drb. kétoldalas nagy lemezzel csak 60 kor.

Ujság!

Ujság!

Az összes középiskolákra

u. m.

Gymnasium, reál-, kereskedelmi, felsőleány-, polgári- és leányiskolákra, tanító és tanítónőképzőkre
:: stb. szükséges ::

tan és segédkönyvek

használt és kitogástalan jó állapotban kaphatók, úgy szintén az összes iskolákban használt író és gyakorló füzetek, író és rajzszerek, rajztömbök, körzők, rajzdeszkák, fejes és háromszögvonalzók, testékek, tusok, színes tenták stb. legelőnyösebben szerzethetők be ::

Szabó István

antiquariuma, papir, író és rajzszerek kereskedésében

Debreczen, Piac-utca 16.
(Alföldi Takarékpénztár épület.)

Gyomorgörcs, kólika, étvágytalanság és általában gyomorbetegségeknél a **legkifejlettebb** házi szer a

Hollandi GYOMORCSEPPEK

Egy üveg ára 40 fillér.

Kapható:

Mihalovits Jenő

gyógyszertárában

Debrecen.

Gyógyítsd az iszákosságot,

mielőtt a részegség nem hatalmasodik el.

Mentsd meg az iszákost, mielőtt az alkohol az egészségét munkakezdését és vagyonát tönkre tette volna, vagy mielőtt a halál a mentést lehetetlenné teszi.

Alkolin egy kivonat, mely alkoholszerűen hat, de mégis az italtól undorítja az iszákost.

Alkolin teljesen ártalmatlan s oly hatással alkalmazható, hogy a nagyfokú részegségben szenvedők sem esnek vissza az ital pusztító karjaiba.

Alkolin a legújabb szer, melyet a tudomány feltalált, hogy millió és millió embert megmenten a nyomortól és szenvedéstől.

Alkolin könnyen oldható preparátum, melyet például a házi asszony a férjének reggelijéhez elkeverhet, anélkül, hogy ő valamit is észrevenne. Ily esetben az illető semmit se tud arról, hogy hirtelen nem szenvedheti a spirituszt. Ellenben azt hiszi, hogy a mértéktelen ivás okozza az undort, mint például van eset arra, hogy a kedvenc étel megcsömörli az embert.

Alkolin adjon az apa a diák fiának, mielőtt az a vizsgán megbuknék, mert még akkor is árt az agynak az ital, ha keveset is élvezi. Általán véve minden gyenge akaratú ember vegyen be Alkolin-t. Ez a szer ártalmatlan s megóvja az egészséget, sok pénzt takarít meg, melyet borra, sörre, pálinkára, likőrré költene.

Az **ALKOLIN** szer 10 korona s az összeg előre beküldése, vagy utánvét mellett küldetik meg. — Cim:

Alkolin intézet, Copenhága 600 Dánemark.

Levelek 25, Levelezőlapok 10 fillér s bélyeggel bérmentesítendők.

Aláírási felhívás.

A Debreczenvidéki Takarékpénztár mint szövetkezet
Piac-utca 32. (volt Szedlák ház.)

1910. november 1-én kezdi meg I-ső évtársulatát

A szövetkezeti eszme fokozatos fejlődése hívta életbe, a takarékoság fejlesztésére és tagjainak olcsó és könnyen visszafizethető kölcsönök adására alakult eme szövetkezet, mely Debreczenben és környékén ugy magánszemélyek, mint vállalatoknak módot nyújt vállalkozások könnyebb keresztülvitelére.

Egy törzsbetét **50 fillér**, mely hetenkint fizetendő.

Minden törzsbetét után a beiratáskor egyszersmindenkorra 50 fillér, a könyvecskéért pedig 20 fillér fizetendő.

Kölcsönök már **1901. november 1-től** folyósíthatnak és pedig oly módon is, hogy a befizetésnek **5, 10, vagy 15 év alatt** kell csak megtörténnie.

Kölcsönök adatnak: 1. A befizetett összeg $\frac{1}{10}$ erejéig kezesség nélkül. 2. Kezesség mellett, még az esetben is, ha a kezes nem szövetkezeti tag. 3. Jelzálogkölcsönök ingatlanokra való bekebelezés mellett. 4. Zálogkölcsönök biztosítékul elfogadható értékekre.

Egy törzsbetét (50 fillér) után minden tag 100 korona kölcsönre tarthat igényt.

Debreczen, 1910. szeptember 9-én.

Az alapítók: Dr. Brokés Győző, a kir. állami gyermekmenhely főorvosa. Csafári Szűcs Bertalan, bank főtisztviselő. Erdődy Lajos, építő vállalkozó. Frankl Andor, kereskedő. Gál Ignác, bank tisztviselő. Dr. Gáspár Géza, a ker. munkásbiztosító pénztár főorvosa. Gerő Dániel, kir. állatorvos. Harsányi Lajos, gyógyszertártulajdonos. Kovács János, ref. lelkész. Dr. K. Tóth Mihály, kulturtanácsnok. Link Lipót, kereskedő. Dr. Megyery Pál, ügyvéd, földbirtokos. Molnár Antal, bankigazgató. Német Dezső, bizt. vezérigyn. főnök. Parti Ferenc, kereskedő. Reiner Mór, kereskedő. Dr. Rittersporn Miklós, bankigazgató. Sándor Imre, kereskedő. Dr. Tarján Leó, ügyvéd. Weisz Albert, kereskedő. Wohl Adolf, földbirtokos.